

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

XVIII. De construendis, consecrandis, & reparandis Ecclesiis, & Altaribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

fidem quidem sibi invicem dederint, vel etiam de facto contraxerint a, si nec antè, nec post, legitima conjuge supervenit, carnalis intercessit copula, quamvis uterque graviter deliquerit, & propterea etiam sit imponenda poenitentia, matrimonium tamen contractum post uxoris obitum, minime dissolvitur.

Bonum aliquod subsecutum procedens delictum, & ejus poenam non abolet. h. d.

Vsque adeo b autem machinato in alterius conjugum obitum adhibita, inter superviventes machinatores matrimonii spem excludit; ut si infidelis cum Christiana communicato consilio ejusdem maritum de medio sustulerit, licet postea per studium superstitis uxoris ad fidem Christianam translatus fuerit, non tamen propterea magis cum ea nuptias legitimas contrahere, aut contractas retinere poterit. Nec enim hujusmodi lucro, tam detestandum damnum Ecclesie refarciri patitur.

Animus & propositum distinguunt maleficia. h. d.

Diversa e ratio est eorum, qui ad fidem conversi, illorum sibi matrimonio junxerunt uxores, quos in belli certamine occiderunt: eorumque qui conversas duxerunt, quarum infideles maritos simili modo interfecerunt. nam cum tales virorum defunctorum interitum specialiter non quaesiverint, & matrimonium inter hujusmodi personas licite potest contrahi, & sic conjuncti divortium postulare nequeunt.

Punitur affectus licet non sequatur effectus. h. d.

Sed et si machinationem adhibitam in necem conjugis effectus consequutus non fuerit, si insidiator alteri supervixerit, spe conjugii a perpetuo destitutus, ad secundas nuptias nunquam aspirare poterit: sicut & in iis accidit, qui incestum admiserunt, sacerdotem interfecerunt, & aliis pluribus casibus.

Secunda nuptia absq. timore infamiae intra annum luctus post sunt celebrari, sed non debent benedici: quocumq. tempore contrahantur. h. d.

Illud quoque admonendi sumus, quibus casibus secundarum nuptiarum permisa est celebratio, minime verendum est nuptiis, ne si intra annum luctus ad secundam vota transeant, aliqua notentur infamia e. Cum enim secundum Apostolum mulier viro mortuo sit ab ejus lege soluta, ejusdem sententia & auctoritate, omnis legalis infamia censetur abolita: cum in his praesertim seculares leges non dedignentur sacros Canones imitari. Vir f tamen & mulier ad bigamiam transiens, non debet a Presbytero benedici: quia cum semel benedicti fuerint, hujusmodi benedictio iterari non debet.

DE REBUS SACRIS, SANCTIS, ET RELIGIOSIS. TITVLVS XVII.

Titulus sequens solum subordinat sequentia ad precedentia. h. d.

Sacramentorum breviter explicato tractatu, illorumque sectione ac natura cognitis, transamus jam ad res sacras & sanctas, quales sunt Ecclesie, Altaria, Sanctorum in his condita reliquia, vasa, vestes, & similia ad divinum cultum principaliter comparata. Paulò mox & de religiosis dicturi, ut sunt, religiosae domus, xenodochia, coemeteria, & sepulturae.

DE CONSTRVENDIS, CONSECRANDIS, ET REPARANDIS ECCLESIS, ET ALTARIIS. TITVLVS XVIII.

Non licet celebrare, nisi in templis consecratis, nisi ex privilegio, vel ex causa necessitatis. h. d.

a C. i. ext. de eo qui dicit in matr. b C. i. ext. de convers. infid. c C. i. ext. de conv. infid. d C. i. ext. de divortiu. e C. pen. & fin. ext. de steu. nup. f C. vir autem. ext. de steu. nup.

Eccliam a hoc loco accipimus non tam Christianorum multitudinem, fideliumque congregationem, quam manufactum ipsum templum Dei, & orationis domum, ab eo quod continetur ejus quod continet sumpta denominatione. Sicut ergo non alii h. quam sacra Deo sacerdotibus, sacramenta ministrare debent: sic non in aliis, quam in Domino consecratis locis, cum suis altaribus, vas, vestibus, & reliquis ad divinum cultum explendum utensibus, itidem consecratis, sacrificia offerre licet: nisi quis super hoc speciali sit privilegio munitus, vel summa coegerit necessitas: ut pote q. qui combusta sit ecclesia. quo casu, donec illa restaurata, in capellis cum sacra tabula celebrari poterit.

Constitutum in itinere, licet celebrare sub die, & celebrare supra votu. domibus est deponendus. h. d.

In itinere d quoque constitutus, ecclesia non reperit, sub dio, sive in tentoriis, si tabula altaris, exteraque sacra ministeria adfuerint, missarum solennia celebrari permittendum erit: alioqui si quis in oratoriis & intra privatas domos constitutus, sine consensu Episcopi hoc facere ausus fuerit, deponendus erit.

Episcopus excommunicatus fidelibus, novam ecclesiam impone potest, & unam in plures dividere. h. d.

Constituuntur autem Ecclesie, vel ob incrementum populi, vel ob commoditatem plebium, vel certe universitatis intuitu, aut in pastoralis dignitatis privilegium. Ob incrementum populi tunc nova constituitur est Ecclesia, cum certis in regionibus adeo multitudo fidelium excrevit, ut illorum cura unica sit impar Ecclesia. Sicut f enim ea ratione unus Episcopatus in duas, Antistitis accedente voluntate, dividi potest: sic cum Episcopus de baptismatibus & parochialibus Ecclesiis, locorum accedente consensu, facere potest: quod cum factum fuerit, illa pars populi, quae novis Ecclesiis supponitur, a jure prioris Ecclesiae abolvitur.

Plures baptismales Ecclesie non debent fieri sub una consecratione, & terminationis controversia dirimenda est iudicio plebium, vel fore. h. d.

Plures g tamen baptismales Ecclesie in una terminatione facere non poterit. Quod si de terminatione duarum matricum ecclesiarum contentio fuerit, plebes utrarumque discernent: quod si non conveniant, Dei iudicio controversia discernetur.

Non est perjurus Episcopus fabricari Ecclesiam, licet juramentum non alienare ecclesiasticum. h. d.

Nec h quicumq. Episcopo obstitit, quod de rebus Ecclesiae non alienandis juraverit, nam & tali non obstante juramento, populo indigenti super basilicarum institutione salubriter providere poterit, & debet.

Ob commoditatem plebium nova Ecclesia aedificari potest, quae tamen matrici honorem exhibere debet. h. d.

Plebium s commoditas tunc novam aedificare susedet Ecclesiam, cum parochianorum pars adeo distat à veteri, ut certis temporibus non sine magna difficultate, & periculo illam adire, & ibi congruis temporibus divinis interesse, & sacramenta percipere possint: quo quidem casu maxime si ministro commode pro sustentatione sua provideri possit, nova quidem erit Ecclesia construenda, sed à filiali matrici Ecclesiae pro facilitate loci competens honor exhibendus erit.

Universitatis intuitu potest nova Ecclesia aedificari, ut patet pro leprosis. h. d.

Vniversitatis intuitu nova Ecclesia aedificari permittitur: veluti cum plures simul leprosi & sub com-

a Can. Ecclesia. de cons. dist. 1. b C. si non alii. & ca. 2. de ea que de conse. di. 1. c. Concedimus. de conse. di. 1. d. C. concedimus. v. si. in itinere. de conse. di. 1. e. C. clericus. de cons. dist. 1. f. C. praecipimus. h. si. cui. 16. q. 1. g. C. plures baptismales. 26. q. 1. h. C. si. ext. de eed. adsi. i. C. ad audientiam. l. 1. ext. de eed. adsi. k. C. ext. de eed. adsi.

muni vita congregati fuerint. ... is enim, quod Ecclesia cum coemeterio, & quod proprio gaudere valeant privilegio, permittendum erit. Cavebunt tamen hi, ut injuriosi veteribus Ecclesiis de jure parochiali nequaquam existant. Nec enim quod eis ob pietatem indulgetur, ad aliorum injuriam ficti convenit.

Episcopo concessit pro sepultura propria Ecclesiam adificare, aut novam monasterium construere. h. d.

Episcopo quoque in sua parochia novam Ecclesiam adificare permittitur. Sed multum intereest, Ecclesiam monasticis informandam regulis construatur, an vero ex alia causa, forte pro propria erigere velit sepulturis: cum primo casu eandem ex rebus Ecclesiae, cui praesidet, usque ad quinquagesimam tantum partem dotare debeat: secundo vero non amplius, quam centesimam conferre licebit, ea quoque adhibita cautela, ut unam tantummodo ex his duabus remunerationem eligat.

Quae servari debent in construenda Ecclesia, vel consecranda, & quid Ecclesia indidat consecrari non debet. h. d.

Quacunque tamen ex causa nova extruenda sit Ecclesia, observandum est in primis, ut civitatis Episcopus, sine cuius assensu id inchoari non debet, ad locum veniat, in quo crucem ipse figet, & publice atrium designabit, nec illam antea patietur adificari, aut munus impendet consecrationis, quam dotem basilicæ, & obsequium ipsius per donationem chartula confirmatam accipiat, quæ ad luminaria, & ad custodiam, & custodium stipendia, sufficere valeat.

Consuetudini novam Ecclesiam potest novum opus munitari. hoc dicit.

Ed e si quis, dum nova construitur Ecclesia, aut proprium, us imminui, aut sibi quoquo modo noceri existimet, novi operis nuntiatione consulere sibi poterit: postquam si legitima non sit impetrata remissio, quicquid adificatum fuerit, sive illud iure, sive injuria, omnino adificatum impensis destruendum erit, negotiumque ipsum secundum legum & canonum statuta terminabitur.

Qui prater Episcopi consensum Ecclesiam construit, sicut iacturam iura parochialis. h. d.

Diversum statuerunt in ea, quæ prater Episcopi consensum constructa fuerit: hæc enim si nemini nocet, destruenda quidem non erit, sed superioris neglectum excluso iure patronatus cum dotibus suis Episcopalis iuribus applicabitur.

Ecclesia debet, quanto potest citius, consecrari. h. d.

Basilica igitur legitime extructa non ante sacris est deputanda a mysteriis, quam manus consecrationis acciperit: quod ne qua divino cultui offeratur mora, quanto poterit citius e, consuecndum erit.

Ecclesia consecranda est ab Episcopo, qui prius baptizavit incolam regnum, ubi constructa est. h. d.

Et si dubitetur à quo dedicanda sit, illud exquiri oportebit, cupis civitatis Episcopus, antequam fundaretur, incolas baptizaverit, & ad cuius signationem sub annua devotione concurrerint: atque is etiam ad consecrationem vocandus erit.

Ecclesia semel consecrata, non debet amplius consecrari: nec dicitur iterum, quod ignoratur semel factum. h. d.

Ecclésiæ g autem, vel sitari semel Deo consecratis infans à sacerdote ritè baptizatus, non debet iterum baptizari, ita nec locus semel Deo dicatus, iterum consecrari. Planè h si de Ecclesiarum, vel altarium consecratione dubitetur, nec de ea aut scriptura appareat, aut testes existant, sine ulla dubitatione erunt consecranda. Nec talis trepidatio iterationem facit: qui iteratum dici non potest, quod semel esse factum ignoratur.

a Can. bona rei. pen. 12. qu. 2. & c. pen. extr. de donat. b Can. nemo Ecclesiam. de cons. dist. 1. c C. i. & seq. ext. de novi oper. nunciat. d Ministerio. fortè. e Ca. si. ex. de cons. eccl. f Ca. 2. ext. de reig. dom. g Can. eccl. semel. de cons. dist. 1. h Can. solemnitate. de ecclesiarum. & can. ecclesia vel. de cons. dist. 1.

ratione dubitetur, nec de ea aut scriptura appareat, aut testes existant, sine ulla dubitatione erunt consecranda. Nec talis trepidatio iterationem facit: qui iteratum dici non potest, quod semel esse factum ignoratur.

Ecclesia polluta debet reconciliari. h. d.

Sed si Ecclesia, aut a ab igne exusta, aut fusione sanguinis, vel feminis, vel excommunicati humatione polluta fuerit, etiam si semel antea consecrata appareat, nihil minus diligentissime expurgata, iteratò consecranda, vel reconcilianda erit.

Propter detrimendum altaris, ipsum altare, non Ecclesia est iterum consecranda. h. d.

De eo dubitari contigit, si altare motum fuerit, aut lapis superpositus, qui sigillum continet, contractus, aut diminutus, an Ecclesia debeat iterum consecrari. Et responsum est, ob id Ecclesiæ non esse consecrationem iterandam, sed ipsum solum altare denudò consecrandum.

Quibuscumq. diebus potest Ecclesia consecrari, sed solum ab Episcopo, qui ea que sunt iurisditionis, possunt demandare inferioribus: secus que sunt ordinis. h. d.

Confici e autem poterit Ecclesiarum, Altariumque consecratio quibuscumq. diebus, tam Dominicis, quam privatis, sed non a quocunque. Licet d enim aqua per Episcopum benedicta, per alium Episcopum, qui aquæ benedictionem non impenderit Ecclesia reconciliari possit, idem tamen per sacerdotes simplices fieri non poterit: quia ea quæ iurisditionis sunt, etiam inferioribus Episcopis demandare potest: sed quæ ordinis sunt, inferioris gradus clericis committere non potest.

Non debet consecrari Ecclesia, ubi sepulta sunt corpora infidelium, nisi servata forma huius s. h. d.

Illud etiam animadvertere consecrantem oportebit, ne basilicam e, in qua infidelium sepulta sunt cadavera, sanctificet. Sed si consecrationi apta videbitur, evulsis inde corporibus, & tasis parietibus & tignis, consecrari poterit.

Festa dedicationum Ecclesiarum debent celebrari. h. d.

Solennitates quoque dedicationum ipsarum Ecclesiarum per singulos annos erunt celebrandæ, ipso Domino exemplum dante, qui dum ad festum dedicationis templi celebrandum cum reliquis populis accessit, omnibus idem faciendi formam tribuit.

Reparatio Ecclesie pertinet ad possessorem beneficii, & Episcopus debet de sua tertiam contribuere. h. d.

Hæc de adificandis & consecrandis Ecclesiis, vel altaribus delibasse sufficiat: nam, si repurganda sunt, vel emendanda g, id oneris procul dubio ad eum, qui Ecclesiasticum possidet beneficium, pertinebit. Sed & Episcopus tertiam partem sibi obtingentem impendere debet. Nunc de Ecclesiarum unionibus, paucis dispiciamus.

DE VNIONIBVS ECCLESIA-
STARUM.
TITVLVS XIX.

Quid sit unio, & quousque. h. d.

Vnio nihil est, quam duarum pluriumve Ecclesiarum facta connexio: dicta ab uniendo, ex eo quod plures Ecclesiæ in unum coniungantur. Vnionum autem duæ sunt species: aut enim perpetuæ sunt, aut temporales. Perpetuæ sunt, quæ fiunt, ut sine præsinitione temporis perdurent. Temporales sunt quæ ad certum tempus, putà ad alicujus vitam influitur.

a Can. Ecclesie semel. var. nisi. de conse. dist. 1. c. proposuisti. e. consuluisti. & c. si. extr. de conse. Ecclesia. b C. i. extr. de consec. Eccles. vel alt. c 2. extr. dist. 1. d Can. aqua per. ca. 9. ex. de consec. Eccles. e Can. Ecclesiam in qua. & can. seq. de consec. dist. 1. f Can. solemnitates. de cons. dist. 1. g C. i. & c. de his. ext. de Eccles. adific.

